

۲۰۰۹/۰۳/۱۱ م

ژباړن: سراج الحق ببرک زی خدران

په افغانستان کې اوباما حاضر دی له طالبانو سره خبرو اترو ته

لیکونکي: فرانک هرمن

د الماني ورځپاڼي ویزه کوریر څخه نیټه د ۲۰۰۹ کال د مارچ نهمه

واشنگټن: په افغانستان کې کرکچونو حالاتو ته په گټو سره، چیر ته چې د کرزی لودیږ پلوه حکومت خپله اغیزه په ډیر بیړني ډول له لاسه ورکوي. سپینه ماني اندازه اخلي چې په خپله تگلاره کې بدلون راولي. د امریکې ولسمشر بارک اوباما په یوه پروني مصاحبه کې چې د نیویارک ټیمز ورځپاڼي له خوا خپره شوه وویل. د پخولاینې بهیر په چوکاټ کې مور ټیار یو د منځلاري ځواکونو او طالبانو سره خبري اتري وکړو. دغه خبرو اترو ته مخکښه لاره باید د امریکایي څلور ستوري جنرال دیوید پطروس له خوا په ۲۰۰۶ کال کې د سوني قومی مشرانو سره په لودیږ عراق کې خبري اتري تر سره شوي، یوه کرنلاره وي. هلته مخالفینو د امریکایي پوځونو یا (جي ائی) سره ډیر ټینګ مقاومت کاوه، په څو میاشتو کې دوی خپلو مرچو ته بدلون ورکړو او د امریکایي سرتیرو سره یو ځای د خپل گډ دښمن پر وړاندي وجنگیدل. د مذهبي توندلارو القابده سره.

دغه تکتیک یو کلک گوزار وو چې په دغه هیواد کې سبات رامنځته شو. واشنگټن په هندوکش کې همداسې یوه هڅه غواړي وکړي، چیر ته چې اټکل وه کال وړاندي طالبان په کابل کې له واکه وشړل شول. د بیازیریلو، نوي ژوند یا رنسانس جشن ولمانخي. اوباما وايي، که دوی (طالبان) له جنرال پطروس سره خبرو ته کيني. دې دغه لاره د بري یوه برخه په عراق کې هم گڼي، که چیرته مور خلکو ته لاس اوږد کړو، کومو ته چې مور د اسلامي بنسټپالو په اند گورو. او هغوي ټیار وه، چې له مور سره یو ځای گډ کار وکړي. په هر صورت افغانستان کې حالات نوره کرکچن او ناوړه بڼه لري. هلته له یوې خوا یو کمزوري حکومتي اداره او له بلې خوا قومونو او قبايلي سیستم سره تړو لري. دوی (افغانان) خپل ستر ارزښت خپلواکي ته ورکړي دی او تل خپل منځي ژوري اړیکي لري.

اوسني قدم د افغانستان د نوی استراتیژي یوه برخه ده چې اوس سپینه ماني او پنتاگون پری کار کوي. چې تر اوږي پوري ۱۷۰۰۰ امریکایي سرتیري دغي جگړه ځپلي هیواد ته ولیردول شي. د ۳۶۰۰۰ پوځیانو سره چې هلته موجود دي یو ځای شي.

برسیره پري دوی د ولسمشر حامد کرزی څخه په واټن کې دریري. ولسمشر د بوش اداري پر مهال داسلامي نړۍ یوه مخکښه سیاسي څیره و. اوس د باما اداره دې ته د اداري فساد او بی کفایتي څیري په څیر گوري. د نیویارک ټیمز ورځپاڼي پوښتنه، ایا متحده ایالات به د دې په اند جگړه په افغانستان کې وگټي؟ او باما په یو لنډ ځواب کې وايي: نه.

واضع ده چې کله او څنگه د چا له لاري له طالبانو سره خبري اتري وشي. که دا خبري په پټه کې ترسره نشي.

همدا خبريال په یوه شننه کې بیا لیکي د اوباما سیاست په افغانستان کې

په مرو کې شمیرل شویو سره خبري اتري

څوک چې په جگړه کې نه شي ماتیدلي، هغه سره باید خبري وشي. دا یو زور درس او یوه تجربه ده چې انگریزي امپراتوري زده کړی ده. په خاص ډول په ورستي پرونو کې، کله چې دوی د اسيا او افریقا څخه د په شا تګ جگړي کولي. دوی د مقاومت هري کچې سره په میز کې خبرو اترو ته کیناستل. په افغانستان کې بارک اوباما غواړي له طالبانو سره خبري اتري وکړي. په ساده ډول باید وویل شي، چې لودیږ متحدین نه شي دوی ماته ولي او گټلي. او بنایي چې هیچ وخت به دوی ونشي کولاي وگټلي.

په هر صورت په پوځي ټوکو او ډگر کې به دا لار ناشوني وي. په اصل کې دوی په مرو کې گڼل شوی وو، دا د تیري مهال بنسټپال چې بنځي یې د بورکو لاندې کړي، د نجونو زده کړه مخه یې نیوه او بنځي یې د بنوونځیو څخه منع کړل شوي. موزیک یا ټنگ تکورۍ یې بند کړو.

د يولسم د سپتمبر د پېښې څخه ورسته امريکايانو دغه د قران کریم بنسټپال محصلين په کابل کې له واکه لري کړل . طالبان داسې ښکاريدل لکه د تاريخ پانو کې د لاندنيو کرښو يوه کرښه وي . اوس دوی داسې ځواکمن دي لکه د ۲۰۰۱ کال د يولسم سپتمبر څخه په مخکې . جورج دبليو بوش د عراق د جگړې له امله دغه هيواد يې له سترگو پناشو او وپيايلو . په دغه هيواد کې يو وخت اوسامه بن لادن خپل ترهگر ي ډلي ته پوځي زده کړي وربښودلي . دغې تيروتنې اوس سخت بدل واخيستو . دا مذهبي جنگيالي داسې مالومیده چې ختم دي . دوی دغه ځلا ډکه کړه ، او اوس ځان د پسرلني يرغلونو ته چمتو کوي .

د اوباما پياوړتوب په دې کې دی چې حالاتو ته داسې گوري چې څنگه دي . ځان بايد گرم ونه گني ، ايډيالوژيکي تيزي خبري دي څنگ ته کښيردي .

دجمهور ريس بوش په سري سترگيو کې د نړۍ ته نه گوري، دغې سري د امريکي اقتصاد يې هم سم و نه انگيره او زيانمن يې کړو لکه څنگه چې د افغانستان مخ په خرابيدو حالات يې را منځته کړو . دغه نوي سري سم پوهيري چې د کابل او کندهار په لويه لار کې پر دې څه راتلي شي. يو دويم وينتام ، يوه ډير ناوړه جگړه ، هيڅوک دا نه شي ويلې چې دغه جگړه به د دوی په ماتې او بلکل بربادي تمامه نه شي . اوباما د دغې هيواد تاريخ پيژني ، هغه پوهيري چې د نړۍ دوي امپراتوري په هندوکش کې څيرلي شوي دي. لومړي انگرېزي دوهم د شوروي اتحاد امپراتوري .

ځکه دې نه غواړي چې خبرو ته ښکلي رنگ ور کړي . له همدې موقع څخه په گټه اخيستلو سره دې لاره خبرو اترو ته خلاصوي . هغه هڅه کوي چې له همدې لاري نسبتاً منځلاري له کانکريټي کوپريو طالبانو څخه بيل کړي . دا ورستي ډله انزوا ته کړي . دا ښايي يو ځيني لاره وي بري ته .

پای